

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621
6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-21-1318) (TAIS Nr.21-28736(2))

2021-10-08 Nr.NV-2450

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Siūlome įvertinti, ar atsižvelgiant į Projekto 2 straipsnyje keičiamo Išmokų vaikams įstatymo (toliau – Įstatymas) 9 straipsnio 1 dalies nuostatoje nustatytus laikotarpius bei nuostatos taikymo aplinkybes, šioje nuostatoje neturėtų būti nurodytas ir įskaitomas akademinių atostogų dėl ligos laikotarpis.

2. Projekto 2 straipsnio 2 dalyje keičiamą Įstatymo 9 straipsnio 4 dalies nuostatą siūlome tikslinti, atsižvelgiant į tai, kad joje lieka neaptartas atvejis dėl išmokos skyrimo tiems asmenims, kurie įvaikina ar pradeda globoti skirtingo amžiaus vaikus ne tuo pačiu metu ir dar nėra išmokos besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai gavėjai. Siūlytina įvertinti, ar šiuo atveju nebūtų tikslinga 4 dalies paskutiniame sakinyje atsakyti nuostatos „vienu metu“ vartojimo, kartu peržiūrint ir šiuo atveju nustatomos išmokos mokėjimo sąlygos formuluotę, ar išmoka mokama už vaikus, ar jų priežiūrai.

3. Siekiant Projekto 3 straipsnyje teikiamo 11 straipsnio pakeitimo pagrįstumo dėl globos (rūpybos) išmokos dydžių diferencijavimo pagal vaiko amžių bei poreikius ir nevienodo Įstatymu nustatytų vaikams skiriamų išmokų, t. y., išmokų vaikams ir išmokų globojamiems (rūpinamiems) vaikams traktavimo, siūlome šiuo aspektu papildyti Projekto aiškinamąjį raštą.

4. Projekto 4 straipsnyje teikiamose Įstatymo 12 straipsnio 4-7 dalių nuostatose turi būti suderintas nuostatų „asmuo“ ir „buvęs globotinis“ vartojimas, kai atsižvelgiant į nuostatos turinį, reguliavimas liečia tą patį subjektą. Ši pastaba taikytina ir keičiamai Įstatymo 18 straipsnio 7 dalies nuostatai.

5. Projekto 6 straipsnyje dėstomą Įstatymo 14 straipsnio 2 dalies nuostatą siūlome peržiūrėti, nes tikslinga svarstyti, ar ta aplinkybė, kad asmuo nesinaudoja teise kreiptis dėl vaiko priežiūros išmokos pagal Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą būtų pakankamu pagrindu jam skirti išmoką įvaikinus vaiką, ar toks reguliavimas atitinka teisėkūroje taikomus proporcingumo, reiškiančiu, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, bei efektyvumo, reiškiančiu, kad, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės. Pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 33 straipsnio 4 dalį vaiko priežiūros išmoka skiriama ir mokama nuo teisės gauti šią išmoką atsiradimo dienos, jeigu dėl jos kreipiamasi ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo laikotarpio, už kurį asmuo turi teisę gauti išmoką, pabaigos. Taigi, tik nerealizavus tokios savo teisės per minėtą laikotarpį, asmuo

praranda teisę gauti vaiko priežiūros išmoką. Projekte siūloma nuostata, kad asmuo nesinaudoja teise kreiptis dėl vaiko priežiūros išmokos, laikytina neapibrėžta ir neužtikrina, kad tokia teise nebus pasinaudota ateityje, sukeliant ir su tokiu sprendimu susijusias pasekmes (išmokos įvaikinus vaiką permoką, kurios grąžinimas, išieškojimas susijęs su papildomais administravimo kaštais). Siekiant įstatymų nuostatų sistemiškumo, siūlome svarstyti galimybę keisti Projekte siūlomą nuostatą, aiškiau apibrėžiant išmokos pagal Įstatymą mokėjimo pradžios momentą, pavyzdžiui, nustatant, kad jei asmuo, turintis teisę gauti vaiko priežiūros pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą, pasirenka gauti išmoką įvaikinus vaiką pagal šį Įstatymą, jam būtų mokama 14 straipsnio 1 dalyje nustatyto dydžio išmoka ar pan. Taip pat tikslintina ir šioje dalyje vartojama nuostata „priimtas sprendimas“, apibrėžiant, kokio subjekto sprendimas šiuo atveju turimas mintyje arba svarstyti galimybę vaiko priežiūros išmokos neskyrimo faktą sieti ne su sprendimo priėmimu, o su asmens teisės į šią išmoką neturėjimu pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą, nes tai galėtų apimti ir priimtus sprendimus pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą ir tuos atvejus, kai asmuo neturi reikiamo socialinio draudimo stažo ir todėl nesikreipia dėl socialinio draudimo išmokos mokėjimo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome atitinkamai koreguoti ir Projekto 13 straipsnio 4 dalies nuostatą.

6. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 19 straipsnio 2 dalies pakeitime pateikiamas nebaigtinis pateisinamų priežasčių sąrašas, kurį pavedama nustatyti socialinės apsaugos ir darbo ministrui, siūlome įvertinti galimybę tikslinti formuluotę, išimtyje nevardijant tik dalies priežasčių, o pavyzdžiui, nustatant, kad vaikai švietimo įstaigų nelanko dėl priežasčių, kurias, atsižvelgiant į asmenų, patiriančių socialinę riziką, galimybes užtikrinti vaikų ugdymo prieinamumą, nustato ministras ir kurios pripažįstamos pateisinamos ministro nustatyta tvarka.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė